

Lacunele tabelelor de clasificare și posibilitatea diminuării lor prin crearea unui tezaur

---

Dacă mi-am exprimat vreodată îndoiala asupra reușitei îndrăznețului proiect de a alcătui un vocabular controlat pe baza tabelelor de clasificare zecimală universală - și mi-am exprimat-o cu fiecare prilej ce mi s-a ivit-, nu am făcut-o, precum Descartes, doar metodic, deși nici această „fațetă” a scepticismului drămuț nu-i de neglijat; când ne-o facem însoțitor de drum, îndoiala despre care vorbea filosoful francez ne păstrează vigilența trează. Nu am făcut-o doar metodic, spuneam. Atitudinea neîncrezătoare era și mai este încă exteriorizarea unei spaime în fața responsabilității uriașe ce trebuie să și-o asume indexatorul nevoit să lucreze cu tabele de clasificare neactualizate, nerevizuite de decenii; a trebuit să reactualizăm problematica domeniului, deoarece constatăm pe măsură ce înaintăm în miezul tematicii că noțiuni devenite de mult clasice lipseau cu desăvârșire din textul tabelelor. Nemaivorbind de faptul că lucrând cu o clasificare doar parțial fațetată, care doar se pretinde ierarhizată și care conține „multe enumerări, postcoordonarea este imposibil de realizat.”*

Desigur, unora li se vor fi părut deja exagerate aceste aprecieri. Însă, în orice tentativă de exprimare a vreunui punct de vedere este foarte important spațiul unde te plasezi și perspectiva ce ți se deschide din locul pe care-l ocupi. Or, eu vorbesc situându-mă în miezul problematicii clasei 1: Filosofie. Psihologie, clasă ai cărei indici nu au fost revizuiți din anii '60.

Informația este verificată în corecțiile apărute în perioada 1965-1997. Mai concret, de la Extensions and Corrections to the UDC, Series 10/1 apărută în iunie 1978 și până în 1997, când a apărut Extensions and Corrections to the UDC, Series 19 au fost făcute următoarele propuneri pentru clasa 1: au fost schimbate șapte trimiteri, respectiv, înlocuiți cu alți indici către care se făceau trimiterile; în 1991 se renunță la trimiterea existentă la 117 către 541 și se mai adaugă una de la 17.021.3 către 316.35 . Atât! Nu vi se pare destul de îngrijorătoare această anchilozare a problematicii domeniului? Putem compara munca ce a necesitat-o umplerea golurilor acestui domeniu cu aceea pe care a presupus-o tezurificarea unei clase cum este, de

Elena Drăgoi
B.C.U. București
Serviciul Catalogare-Indexare

**Lacunele tabelelor de clasificare și
posibilitatea diminuării lor prin crearea unui tezaur**

urmărit; sinonimele au fost, în marea lor majoritate, rezolvate prin trimiteri, alegându-se un termen preferențial (descriptorul) - și uneori nici acest lucru nu a fost prea facil - către care s-au efectuat trimiterile de la termenii nepreferențiali (nondescriptori), ca în exemplele:

LOGICĂ GENERALĂ

CZU : 161/162
TG : Logică
TS : Teoria noțiunii
Teoria judecării
Teoria raționamentului
UP : Logică formală
elementară
Logică formală clasică
Logică chrysippiană
Logică formală
tradițională
Logică aristotelică
Logică megaro-stoică

LOGICĂ MATEMATICĂ

CZU : 164
TG : Logică
TS : Calcul propozițional
Calculul predicatelor
UP : Logică formală
modernă
Logică simbolică
Logică nechrysippiană
Teoria formelor
abstracte
Ontologia posibilului
Calcul logic

De menționat că doar doi dintre cei doisprezece nondescriptori (UP) „Logică simbolică” și „Calcul logic” au fost „culeși” din textul tabelii CZU. De la fiecare dintre ei există trimiteri

către termenul preferat. De remarcat în exemplul următor și caracterele diferite folosite pentru nondescriptori față de termenii preferați:

Logică nechrysippiană
vezi: LOGICĂ
MATEMATICĂ

Cvasisinonimele, mai puține la număr, au fost considerate termeni asociați (TA):

ETICĂ
CZU : 17
TG : Filosofie
TA : Morală
UP : Filosofie practică
Morală teoretică
Filosofie morală

Antonime și omonime se vor ivi probabil mai multe atunci când tezaurul nostru se va constitui într-o lucrare unitară, cumulând practic toate clasele CZU.

Cum s-a procedat atunci când s-a constatat că terminologia curentă din domeniu nu este menționată în textul tabelii sau nu-i plasată corect ? În primul rând, s-a apelat la repetarea unuia și aceluiași indice de clasificare atunci când problematica nu ni s-a părut suficient de detaliată. Recordul în materie îl deține indicele 161.25, din textul căruia se pot deduce doar trei principii logice: necontradicției, terțului exclus și rațiunea suficientă. Prin consultarea literaturii de

specialitate, s-au putut crea 28 de descriptori desemnând principii logice și prelogice atribuite unuia și aceluiași indice de clasificare. Ca atare, se poate ivi întrebarea: nu este prea specializat tezaurul nostru? Într-adevăr, crearea unui tezaur presupune întotdeauna raportarea la utilizatorii pentru care este creat. Dacă mă raportez la cititorii unei biblioteci enciclopedice, desigur, se poate constata o prea mare amănunțire a problematicii, dar dacă tezaurul nostru va ajunge și la o bibliotecă specializată, atunci nu s-a exagerat prezentându-se cele 28 de principii.

Apoi, deși tabela menționează unele raporturi dintre noțiuni la indicii 161.161, 161.162, 161.163, deoarece nu enumeră toate raporturile posibile și nici nu distinge între raporturi intensionale și raporturi extensionale, s-a procedat la crearea prin extensie a indicelui 161.161/163 și a fost folosit la toate cele 15 raporturi consemnate. În mod similar a fost creat un nou criteriu de clasificare a judecăților- după cantitate și calitate. S-a utilizat extensia între 161.222 și 161.223, indici la care sunt prezentate judecățile după cantitate și, respectiv, judecățile după calitate.

Mai dificil de găsit o

■ **Lacunele tabelelor de clasificare și
posibilitatea diminuării lor prin crearea unui tezaur** ■

soluție ni s-a părut în cazul logicii modale, a logicii deontice, a semioticii logice cu cele trei ramuri ale sale, noțiuni nemenționate niciunde în textul tabelii CZU corespunzător clasei 1. Dacă fragmentul clasic al logicii modale, creație a filosofului din Stagira, l-am putut indexa la indicele 161.26, unde sunt reprezentate judecățile modale, judecăți cu care, de altfel, operează această fracțiune de logică, pentru logica modală modernă - ce iese de sub „jurisdicția” logicii generale indexată la 161/162 - am improvizat o relație între 164.1.08, indice la care sunt reprezentate aplicațiile logicii matematice, și 161.26-judecăți modale. În mod oarecum asemănător s-a procedat cu logica deontică, de asemenea de neregăsit în tabele, doar că de data aceasta s-a relaționat 164.1.08, reprezentând aplicațiile logicii simbolice, cu 161.225.23, unde sunt indexate propozițiile normative, de raporturile cărora se ocupă tocmai logica deontică. Nu puteam indexa logica deontică la

161.225.23, deoarece aceasta este creație a logicii moderne. Așadar, trebuia indexată la un indice subordonat diviziunii 164. A rezultat astfel:
LOGICĂ MODALĂ
MODERNĂ- 164.1.08::161.26

LOGICĂ DEONTICĂ -
164.1.08::161.225.23

Pentru a putea indexa semiotica logică cu cele trei ramuri ale sale: sintaxa logică, semantica logică, pragmatica logică s-a relaționat indicele 164.042, rezervat sistemelor axiomatice, cu indici de la clasa 8 corespunzători sintaxei, semanticii, pragmaticei și, respectiv, semioticii. Astfel:
SINTAXA LOGICĂ -
164.042::81'367

SEMANTICĂ LOGICĂ -
164.042::81'37

PRAGMATICĂ LOGICĂ -
164.042::81'27

SEMIOTICĂ LOGICĂ -
164.042::81'22

Fără a mai insista și asupra altor exemple: logica fuzzy; noi tipuri de raționamente (dilema, trilema, tetralema, polilema, etc),

toate tipurile de inferențe, când textul tabelii nu menționează decât inferențe mediate și inferențe imediate, fără a le detalia; alte sisteme filosofice care au fost indexate folosind extensia alfabetică propusă de tabelă : 14A/Z

14Idoneism,
14Confucianism,
14Neohegelianism,
14Epicurism,
14Daoism,
14Neospiritualism

Conchidem că în tentativa noastră de a tezaurifica indicii de clasificare zecimală din cadrul clasei 1 s-a încercat anticiparea, măcar în parte, a noțiunilor ce vor fi cu siguranță introduse într-o eventuală ediție revizuită a clasei 1. Procedând astfel, nădăjduim că va fi presupus mai puțin efort o nouă tentativă de acest gen atunci când baza de pornire o va constitui o ediție a CZU complet fațetată și revizuită.

* Riesthuis, G. J. A. and Bliedung, S. Thesaurification of the UDC. In: *Tools for Knowledge Organization and the Human Interface*. Frankfurt/Main, Indeks Verlag, 1991, p.109-117.